

272ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Οι σκεπτικοί φιλόσοφοι υποστηρίζουν πως διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να αποφασίσουμε αν και πότε γνωρίζουμε κάτι στ' αλήθεια. **Λάθος**
2. Στην αρχαιότητα σκεπτικιστικές αμφιβολίες είχαν εκφραστεί ήδη από την εποχή των προσωκρατικών, των σοφιστών και του ίδιου του Σωκράτη. **Σωστό**
3. Η μεταφυσική πήρε το όνομά της από το σύγγραμμα «Μετά τα Φυσικά» του Αριστοτέλη. **Σωστό**
4. Στη θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου γίνεται καταρχήν δεκτή η συμφωνία ότι η εξουσία του μονάρχη ή του ηγεμόνα εκπηγάει από τη θεική αυθεντία και δε γνωρίζει κανένα απολύτως όριο. **Λάθος**
5. Η ιδέα της τέχνης ως μίμησης ή αναπαράστασης της φύσης και της ζωής επικρατεί αναντίρρητα στη μοντέρνα τέχνη. **Λάθος**

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: εμπειρισμός, καθολικές έννοιες, πρακτική φιλοσοφία.

(μονάδες 15)

πρακτική φιλοσοφία: αντικείμενό της είναι οι αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και να μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας

εμπειρισμός: Κατά τους εμπειριστές η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται κυρίως ή και αποκλειστικά από τις αισθήσεις. Η αφετηρία της συνίσταται στην καταχώριση, την αποτύπωση στον νου, μέσα από την αισθητηριακή αντίληψη, των «στοιχειωδών δεδομένων» του κόσμου που μας περιβάλλει.

καθολικές έννοιες: Εκτός από τις έννοιες που δηλώνουν ένα σύνολο ίδιων πραγμάτων (π.χ. «βιβλίο»), έχουμε και έννοιες που δηλώνουν χαρακτηριστικά πραγμάτων. Ο Πλάτωνας διακρίνει τον κόσμο των αισθήσεων και τον κόσμο των ιδεών που με βάση αυτόν προσπαθεί να βρει την καθαρή ουσία. Οι ιδέες προσεγγίζονται μόνο με το νου και είναι αιώνιες, προϋπάρχουν και αποτελούν τις καθарές ουσίες. Διάφορα αντικείμενα έχουν κάποια ιδιότητα. Η ιδιότητα έχει διάφορες διαβαθμίσεις για παράδειγμα κάποια αντικείμενα μπορεί να είναι

περισσότερο ή λιγότερο λευκά, κάποιιο άνθρωποι είναι περισσότερο ή λιγότερο δίκαιοι. Τα αντικείμενα αλλάζουν, όμως η ιδιότητα (λευκό/δικαιοσύνη) μένει πάντα ίδια και αποτελεί την καθαρή ουσία. Όμως η καθαρή ουσία για τον Πλάτωνα προσεγγίζεται μόνο με το νου.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη οι καθολικές έννοιες δεν είναι πράγματα ξεχωριστά από τα φυσικά φαινόμενα αλλά προκύπτουν από αυτά μέσω της νοητικής αφαίρεσης των επιμέρους ιδιοτήτων τους και τις διατυπώνει ως έννοιες που έχουν καθολική εμβέλεια. Σχηματίζουμε δηλαδή στο νου μας την καθολική έννοια της λευκότητας, όταν δηλαδή από διάφορα λευκά αντικείμενα αφαιρέσουμε όλες τις άλλες ιδιότητες και κρατήσουμε μόνο την ιδιότητα του λευκού. Οι έννοιες αυτές που αποτυπώνουν γενικές ιδιότητες (λευκό/δικαιοσύνη) λόγω της γενικότητά τους προσδίδουν στα πράγματα νόημα αναγνωρίσιμο από όλους.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Κάποιιο άνθρωπος σπεύδει να βοηθήσει ένα φίλο του που έχει διαπράξει ένα αδίκημα, ώστε να αποφύγει τη δίκαιη τιμωρία. Πώς θα έκρινε ο Καντ την ηθική αυτής της πράξης αγάπης και συμπαράστασης μεταξύ των δύο φίλων; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 12)

Ο Καντ θα καταδικάζει την πράξη ενός ανθρώπου να βοηθήσει ένα φίλο του που έχει διαπράξει αδίκημα, ώστε να αποφύγει την τιμωρία. Ο φιλόσοφος υποστηρίζει πως το υποκείμενο πρέπει να εφαρμόζει τον ηθικό νόμο σε κάθε παρόμοια περίπτωση και να μην κάνει εξαιρέσεις. Η άποψη αυτή είναι αυστηρή, απόλυτη και άκαμπτη καθώς ο Καντ καταδικάζει την ψευδολογία σε κάθε περίπτωση και δεν εμπιστεύεται τα ανθρώπινα συναισθήματα ως ηθικά κίνητρα, εφόσον πιστεύει πως μόνο ο ηθικός νόμος παρέχει το κίνητρο της ηθικής ορθότητας. Η αγάπη σύμφωνα με την κατηγορική προσταγή μπορεί να οδηγήσει σε μεροληπτική στάση απέναντι σε κάποια άτομα και σε αδικία σε κάποια άλλα, σε αυτή την περίπτωση επικρατεί ανομία και η ελευθερία της επιλογής γίνεται ασυδοσία.

2β. Πολλοί ισχυρίστηκαν ότι, για παράδειγμα, το μαύρο τετράγωνο του Μάλεβιτς ή η πορσελάνινη λεκάνη ενός ουρητηρίου του Ντυσάν ή μια φωτογραφία της Μαίριλιν Μονρόε του Γουόρχολ δεν αποτελούν τέχνη. Να υπερασπιστείτε με επιχειρήματα τις καλλιτεχνικές δημιουργίες αυτού του είδους.

(μονάδες 13)

Στη σύγχρονη τέχνη έγιναν επαναστατικές αλλαγές, όπως ότι ο ζωγράφος δεν είναι υποχρεωμένος να απεικονίζει πιστά την πραγματικότητα, χρησιμοποιεί άναρχο στίχο χωρίς ομοιοκαταληξία, δεν τηρεί την ενότητα και τη συνέχεια της αφήγησης. Οι αλλαγές αυτές θεωρήθηκαν ότι έθεσαν την τέχνη σε περίοδο κρίσης. Στην πραγματικότητα όμως τη βοήθησαν να αξιοποιήσει τις δημιουργικές της δυνάμεις και συνέβαλαν στη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων του ανθρώπου. Η τέχνη δημιουργείται από το ίδιο το κοινωνικό περιβάλλον, ο καλλιτέχνης παίρνει ερεθίσματα από αυτό και αξιοποιεί τις καθημερινές, κοινωνικές καταστάσεις. Στόχος του είναι το κέντρισμα της σκέψης, ο προβληματισμός και η ευαισθητοποίηση του δέκτη σχετικά με τις κοινωνικοπολιτικές καταστάσεις τις οποίες βιώνει. Οι τρόποι που χρησιμοποιεί μπορεί να μην είναι συνηθισμένοι, όμως η αισθητική αξία τους αναδεικνύεται μέσα από την ίδια την ιδιαιτερότητά τους αλλά και από τον στόχο του καλλιτέχνη να αφυπνίσει τη συνείδηση των ανθρώπων.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού